

Quicksan Soortbescherming - Wet natuurbescherming

**Herinrichting Compagnie Oefenterrein OT Oirschotse Heide
Rijksvastgoedbedrijf**

11 april 2023

Contactpersoon

WOUTER VAN OVERMEIRE

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 1632
6201 BP Maastricht
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel en kader	4
2	Projectgebied en voorgenomen ingreep	5
2.1	Projectgebied	5
2.2	Voorgenomen ingreep	5
2.2.1	Realisatiefase	5
2.2.2	Toekomstig gebruik	6
3	Beoordeling Soortbescherming Wnb	8
3.1	Methode	8
3.1.1	Bureaustudie bestemmingsplanonderzoek	8
3.1.2	Quicksan soortbescherming (bureaustudie en veldbezoek)	9
3.2	Aanwezigheid beschermde soorten	9
3.3	Effectbeschrijving	18
3.4	Toetsing	19
3.4.1	Beschermingscategorieën relevante soorten	19
3.4.2	Overtreding verbodsbepalingen	19
3.4.3	Mitigerende maatregelen en afstemming bevoegd gezag	20
3.5	Soortgericht onderzoek	23
4	Conclusies en advies	24
4.1	Conclusies	24
4.2	Advies	24
	Bijlage 1. Wettelijk kader Soortbescherming – Wet natuurbescherming	25
	Bijlage 2. Impressie projectgebied en directe omgeving	29
	Colofon	30

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Oirschotse Heide is een belangrijk en gewaardeerd natuurgebied. In de huidige situatie kenmerkt de locatie zich onder meer door natuur en militair gebruik van de gronden. Op de Oirschotse Heide komen op dit moment veel gebruikers samen. Het gebied wordt intensief gebruikt om bijvoorbeeld te wandelen, te fietsen en paard te rijden, daarnaast is het ook een belangrijk oefenterrein voor Defensie. Het streven is om de verschillende gebruikersgroepen ongestoord gebruik te laten maken van het gebied. De verschillende routes voor deze gebruikers moeten daarom veilig naast elkaar gebundeld worden. In het veilig bundelen van de routes wordt het principe “scheiden waar nodig, samengaan waar kan” gehanteerd.

Om de veiligheid op de gebundelde wegen en paden te kunnen waarborgen, bestaat het voornemen om de gehele Oirschotse Heide en omgeving te herontwikkelen. Van belang hierbij is dat zowel Defensie het oefenterrein voor haar activiteiten kan benutten alsook het recreatief gebruik van het gebied gewaarborgd wordt. Door middel van logische zonering van wegen en paden ontstaat de veiligste manier van gebruikruimte voor zowel defensie als medegebruikers.

Daarnaast betreft de herstructurering van het plangebied vier kernkwaliteiten die centraal staan in de gezamenlijke doelstelling: militair oefenen, recreatief gebruik, natuurbehoud- en ontwikkeling en behoud van de beleefbaarheid van cultuurhistorisch erfgoed.

Voor een deel van het plangebied gelden de bestemmingsplannen “Buitengebied 1986”, “Buitengebied, geconsolideerde versie 2020” en “Buitengebied 2017”. Voor het overige deel is er geen ruimtelijk plan beschikbaar maar geldt er de “Omgevingsvisie Oirschot”. De huidige bestemmingsplannen bieden onvoldoende ruimte om de ontwikkelingen mogelijk maken en het is daarnaast wenselijk om de ontwikkelingen goed te verankeren in een planologisch product dat duidelijkheid schept. Om dit mogelijk te maken in een actueel ruimtelijk plan is hiervoor het “Bestemmingsplan Oirschotse Heide¹ opgesteld.

In het kader van het onderdeel soortbescherming, onderdeel van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb), zijn voor het bestemmingsplan de belangrijkste gegevens uitgewerkt door middel van het maken van potentiekaarten en opstellen van voorwaardelijke bepalingen. Doordat de werkzaamheden en het gebruik bij het opstellen hiervan nog niet concreet bekend waren, was een volledige toetsing van de soortbescherming in dat vooronderzoek nog niet mogelijk. De potentiekaarten bevatten daarmee de gegevens van beschermde soorten in het volledige plangebied. De potentiekaarten en conclusies zijn opgenomen in het Bestemmingplan Oirschotse Heide.

Inmiddels is het voorlopig ontwerp uitgewerkt en zijn de werkzaamheden, fysieke ingrepen en het gebruik concreter door het Rijksvastgoedbedrijf concreter ingevuld. Op basis hiervan is door Arcadis deze quickscan Soortbescherming Wnb opgesteld, waarin de effecten van de ingrepen op beschermde soorten op de specifieke locaties van de ingreep (fysieke werkzaamheden) en het toekomstig gebruik zijn beoordeeld in het kader van de Soortbescherming Wnb.

1.2 Doel en kader

Om te beoordelen of de voorgenomen werkzaamheden en gebruik mogelijk leidt tot een conflict met het onderdeel soortbescherming van de Wnb, is deze quickscan als aanvulling op het eerdere onderzoek in het kader van het bestemmingsplan uitgevoerd. Het eerste doel is om te bepalen of de werkzaamheden en het gebruik kunnen leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb. Het tweede doel is het bepalen van de onderzoeksinspanning naar beschermde soorten, indien verbodsbepalingen overtreden worden.

In deze quickscan zijn de werkzaamheden en het gebruik in het projectgebied uitgewerkt in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 staat de beoordeling van de soortbescherming van de Wnb. In hoofdstuk 4 zijn de conclusies en noodzakelijke vervolgstappen opgenomen. In Bijlage A staat het wettelijke kader van het onderdeel soortbescherming uit de Wnb.

¹ Arcadis Nederland B.V., 2022 – Bestemmingsplan Oirschotse Heide - Gemeente Oirschot (Concept). 1 september 2022. Kenmerk: NL.IMRO.0823.BPOirschotseHeide-0001

2 Projectgebied en voorgenomen ingreep

2.1 Projectgebied

Het projectgebied verschilt van het plangebied in het kader van het bestemmingsplan (hierna: plangebied BP) (zie Figuur 1). Het projectgebied bestaat uit het deel van het plangebied BP waar de werkzaamheden plaatsvinden en nieuwe gebruiksfuncties komen. Het projectgebied is grofweg op te delen in drie landschapstypen: bos, heide en open zand (zie Bijlage 2 voor een impressie van het projectgebied).

Bos

De bossen binnen het projectgebied worden gedomineerd door droge naaldbossen met hier en daar enkele soorten loofbomen. Naaldbossoorten bestaan hoofdzakelijk uit fijnspar, grove den en lariks. De loofboomsoorten bestaan hoofdzakelijk uit berk en zomereik. Op enkele plaatsen bestaan grotere delen bos uit aangeplante Amerikaanse eiken. Binnen de percelen met naaldbos zit verschil in de dichtheid van aantallen bomen. Op sommige plaatsen zijn de bomen zeer dicht op elkaar geplant en is weinig ruimte en licht aanwezig. Op andere plaatsen staan de bomen verder uit elkaar, waardoor ruimte en licht ontstaat voor ondergroei. In de bossen is de ondergroei beperkt door de grote hoeveelheid mos en naalden, waardoor planten geen ruimte krijgen om te groeien. Op één locatie ligt een poel in het bos met daarin verschillende soorten amfibieën. In het grootste deel van de bossen vinden in de huidige situatie militaire oefeningen plaats, zowel te voet als per voertuig (auto's en rupsvoertuigen) waarbij ook laag over wordt gevlogen met helikopters. Daarnaast lopen diverse recreatieroutes (fiets-, ruiter- en wandelroutes) door de bossen. Bovendien is vrij struinen in de bossen toegestaan.

Heide

De heide binnen het projectgebied wordt gedomineerd door struikheide. De kwaliteit verschilt per perceel. Op sommige locaties is een grote dichtheid van struikheide aanwezig. Op andere locaties worden grote delen van de heide overgroeid door pijpenstrootje of (korst)mossen. De pijpenstrootje en (korst)mossen indiceren de negatieve effecten van de hoge depositie van stikstof en andere voedingsstoffen in het gebied. Met name op de overgangen van de heide naar bos, maar ook op verschillende plaatsen in de heide groeien (jonge) bomen, waaronder berk, grove den en zomereik. Op de overgangen tussen heide en open zand groeien verschillende soorten kruiden. Verspreid over het heideterrein liggen poelen van verschillende afmetingen (zowel omvang als diepte). In de verschillende type poelen komen verschillende soorten amfibieën voor. Op het grootste deel van de heiden vinden in de huidige situatie militaire oefeningen plaats, zowel te voet als per voertuig (zowel auto's, rupsvoertuigen als helikopters). Daarnaast lopen diverse recreatieroutes (fiets-, ruiter- en wandelroutes) door de heiden. Vrij struinen is op de heiden toegestaan.

Open zand

Grote delen van het terrein bestaat uit open zand. Op het grootste deel van het open zand vinden in de huidige situatie militaire oefeningen plaats, zowel te voet als per voertuig (zowel auto's, rupsvoertuigen als helikopters). Daarnaast lopen diverse recreatieroutes (fiets-, ruiter- en wandelroutes) over het open zand. Vrij struinen is op het open zand toegestaan.

2.2 Voorgenomen ingreep

De voorgenomen ingreep is opgedeeld in de werkzaamheden (fysieke ingreep in de realisatiefase) en het toekomstig gebruik. Hieronder zijn de geplande werkzaamheden en het gebruik uitgewerkt. Voor de invulling van de werkzaamheden zijn aanpassingen mogelijk voor het behouden van potentiële beschermde natuurwaarden. Het ontwerp ligt nog niet definitief vast.

2.2.1 Realisatiefase

De werkzaamheden bestaan uit het verbreden van bestaande zandbanen, aanleggen van nieuwe bivakken en recreatieroutes en het vervangen van een verhard fietspad voor een fietspad met half verharding. In totaal zal 2-3% van de totale oppervlakte van het terrein heringericht worden ten behoeve van militair gebruik. Op het gebied van recreatie zullen er een aantal fiets-, wandel-, ATB- en ruiterroutes aangepast worden. De recreatieroutes komen op bestaande paden te liggen, er worden geen nieuwe paden aangelegd. Voor de bereikbaarheid worden twee nieuwe parkeerplaatsen officieel in gebruik genomen (in de huidige situatie parkeren auto's op deze locaties). Hieronder is per onderdeel uitgewerkt welke werkzaamheden plaatsvinden op basis van het voorlopig ontwerp.

Zandbanen

Voor het verbreden van de zandbanen wordt heide, struweel (ondergroei) en bos verwijderd. In Figuur 1 zijn de werkzaamheden aangegeven met paars (heide), lichtgroen (struweel/ondergroei) en donkergroen (bos).

Bivakken

Voor het realiseren van nieuwe bivakken wordt struweel (ondergroei) verwijderd. Hier worden geen bomen gekapt. Alle bivakken zijn in Figuur 1 zwart gearceerd, waarbij vier nieuwe locaties aanwezig zijn (verduidelijkt met rode kaders).

Recreatieroutes

Op verschillende locaties wordt hiervoor struweel (ondergroei) verwijderd. Hier worden geen bomen gekapt. Locaties waar struweel (ondergroei) verwijderd wordt is in Figuur 1 weergegeven met lichtgroen. De nieuwe routes zijn niet weergegeven in het figuur.

Fietspad

De verharding (asfalt) van het bestaande fietspad wordt verwijderd en vervangen door half verharding. Daarbij wordt struweel (ondergroei) langs het fietspad verwijderd voor het verbeteren van het zicht. Locaties waar struweel (ondergroei) verwijderd wordt is in Figuur 1 weergegeven met lichtgroen, het fietspad met een zwarte lijn.

Parkeerplaatsen

Op tweetal locaties worden twee parkeerplaatsen officieel in gebruik genomen aan het begin en eind van bovengenoemd fietspad. In de huidige situatie wordt hier al geparkeerd door auto's, maar is het nog niet officieel bestempeld als parkeerplaats.

2.2.2 Toekomstig gebruik

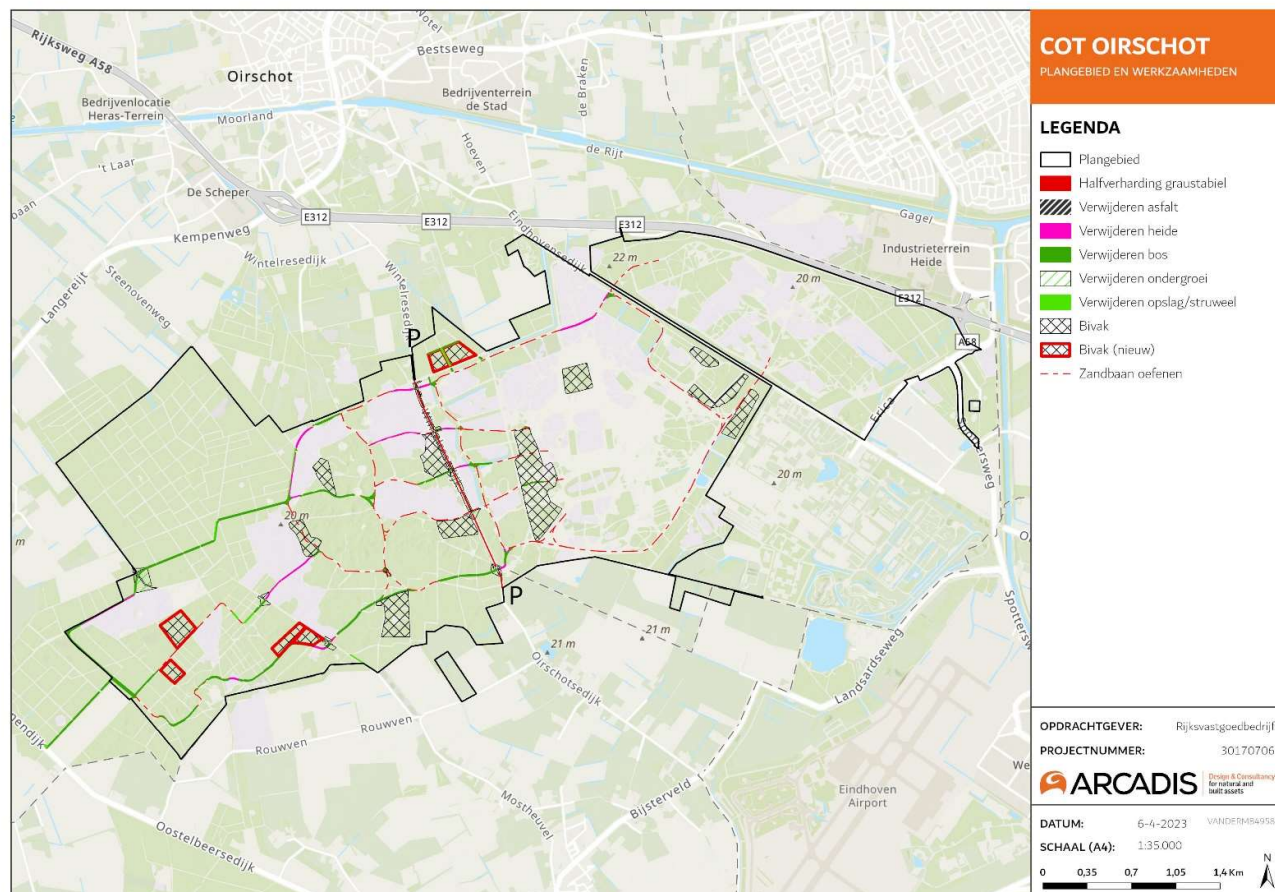
In tegenstelling tot voorheen zullen militaire oefeningen anders ingericht worden, waarbij het projectgebied meer ingericht wordt op kleine eenheden, gericht op snelheid en flexibiliteit. Concreet zullen er vanaf de Dennendijk (ingang aan de westzijde) maximaal acht oefeningen per jaar met maximaal 25 voertuigen in kleine eenheden uitgevoerd worden. De zandbanen worden gebruikt door trainingen van militairen met diverse voertuigen. In de bivakken vinden oefeningen plaats met groepen militairen. Hierdoor neemt het militair gebruik van het zuidwestelijk deel van het projectgebied toe. Uitgangspunt is dat het militairgebruik zowel overdag als in de nacht en jaarrond plaats kan vinden. De verschillende recreatieroutes worden jaarrond gebruikt en wijken licht af van het bestaand gebruik. Op alle paden en wegen van het projectgebied blijft vrij struinen toegestaan. Intensivering in recreatief gebruik wordt niet verwacht, waardoor verandering in intensiteit van struinende recreanten van de paden ook niet wordt verwacht.

De te toetsen verandering in het toekomstig gebruik bestaat dan ook uit:

- Verstoring door militairgebruik op nieuwe zandbanen.
- Verstoring door militair gebruik rond nieuwe bivakken.

Voor deze verstoring wordt een verstoringszone van 200 meter aangehouden. Dit is de gemiddelde afstand waarop roofvogels en uilen vluchten.² De verstoring vindt enkele malen plaats en is van korte duur (passeren van voertuigen en of personeel).

² Krijgsveld KL, B Klaassen & J van der Winden (2022). Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsgevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgeverij Vogelbescherming Nederland, Zeist.
<https://www.vogelbescherming.nl/docs/ed1780d7-ea3b-4aa1-94d0-985928fa9deb.pdf> - Geraadpleegd op 23-3-2023.



Figuur 1. Plangebied BP met daarin de werkzaamheden en toekomstig gebruik. Werkzaamheden o.b.v. VO, versie 2, d.d. 14-12-2022.

3 Beoordeling Soortbescherming Wnb

3.1 Methode

3.1.1 Bureaustudie bestemmingsplanonderzoek

Voor de bestemmingsplanprocedure is een uitgebreid bureauonderzoek en een éénmalig veldbezoek uitgevoerd. De volledige methodiek is opgenomen in het Bestemmingsplan Oirschotse Heide. Samengevat bestond het onderzoek uit zes stappen:

1. Bepalen van relevante soortgroepen: De relevante soortgroepen zijn bepaald aan de hand van waarnemingen van de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna: NDFF) in het plangebied BP en de omgeving. Hierbij zijn waarnemingen van de laatste vijf beschikbare jaren genomen (01-01-2017 t/m 20-04-2022).
2. Selectie van soorten: Selectie van soorten die in de analyse worden meegenomen. Hierbij is uitgegaan van het principe dat een soort ook bepalend kan zijn in planvorming. Dat leidt tot het uitsluiten van een aantal soorten en soortgroepen op basis van algemeen voorkomen of geschiktheid volledig plangebied BP, wettelijke vrijstellingen en werkzaamheden zoals destijds voorzien.
3. Koppelen van soorten aan ruimtelijke inrichting: Voor de resterende soorten zijn aanwezigheid en biotopen gekoppeld aan beschikbare kaartgegevens. De geschiktheid is bepaald op basis van expert judgement (hoe aannemelijk is het dat de soort ook voorkomt onder de verwachte omstandigheden) en waarnemingen uit de NDFF.
4. Opstellen van conceptkaarten: Op basis van de beschrijvingen in stap 3 zijn per soort (concept) habitatgeschiktheidskaarten gemaakt. Hiervoor zijn gisanalyses uitgevoerd waarbij uit de datasets TOP10NL terrein, TOP10NL water en Natuurbeheerplan Brabant de juiste gebieden per soort zijn geselecteerd en geclassificeerd naar geschiktheid (geschikt = groen, mogelijk geschikt = geel en marginaal geschikt = oranje). Deze kaarten zijn als werkversie opgeleverd.
5. Verificatie van kaarten in het veld: Door middel van een veldbezoek zijn aan de hand van waarnemingen en beoordelingen van habitats in het veld eventuele wijzigingen bepaald voor de conceptkaarten.
6. Afronden van de kaarten: Op basis van de suggesties in stap 5 zijn de kaarten aangepast. Om de habitatgeschiktheidszones voor de steenmarter en de steenuil te bepalen, is gebruik gemaakt van BAG versie 2.0 als indicator voor bebouwing. De definitieve versies van de kaarten zijn opgenomen in het Bestemmingsplan Oirschotse Heide.

Aan een bureaustudie voor een dergelijk groot gebied en de fase van het voornemen zitten risico's. Het bureauonderzoek kan verouderd zijn (in dit geval minder ter sprake, omdat de bureaustudie één jaar oud is). Daarnaast kunnen er beschermde soorten voorkomen die niet eerder zijn waargenomen of opgenomen zijn in de geraadpleegde databases. In de bureaustudie van het bestemmingsplanonderzoek is enkel gebruik gemaakt van de meest recente waarnemingen uit de NDFF. Dit vormt een potentieel risico, omdat soorten die aanwezig kunnen zijn in het plangebied BP of de omgeving niet zijn waargenomen/ingevoerd in de afgelopen jaren. Daardoor kunnen soorten uit soortgroepen ontbreken. Het is voor de afbakeningen van de soorten in de projectfase noodzakelijk meerdere databases te raadplegen, naast de NDFF bijvoorbeeld ook de Verspreidingsatlas. Hierin staat de verspreiding van soorten binnen Nederland op basis van alle bekende gegevens uit het verleden.

Voor de bestemmingsplanprocedures volstaat het dat soorten die in het volledige plangebied BP voor kunnen komen niet nader uitgewerkt worden. Nadere uitwerking is in die fase nog niet mogelijk, omdat de werkzaamheden vaak nog niet vastliggen. In de projectfase is het noodzakelijk hier specifiek onderscheid te maken of dat alle soorten of een kleiner aantal soorten uit een soortgroep voor kunnen komen (bijvoorbeeld bij de soortgroep vleermuizen). Daarbij is het noodzakelijk om te bepalen welke effecten mogelijk plaats kunnen vinden op de verschillende soorten naar aanleiding van de specifieke werkzaamheden en toekomstig gebruik. Doordat dit in de bestemmingsplanprocedure op hoog niveau is uitgevoerd, is het (meestal) niet mogelijk te bepalen of alle soortgroepen die in het plangebied BP voor kunnen komen ook daadwerkelijk binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden en toekomstig gebruik vallen. Deze beoordeling vindt wel plaats in de projectfase.

Beide risico's worden ondervangen door het opnieuw uitvoeren van de bureaustudie met de meest recente gegevens en het uitvoeren van een veldbezoek. Middels het veldbezoek kunnen potenties voor beschermde soorten die niet uit de bureaustudie naar voren komen, toch opgemerkt worden. De methode hiervoor wordt in de volgende paragraaf beschreven.

3.1.2 Quicksan soortbescherming (bureaustudie en veldbezoek)

Hieronder staat de gehanteerde methode voor de beoordeling van mogelijke negatieve effecten in het kader van de soortbescherming van de Wnb op basis van de projectbeschrijving. Hiervoor is het onderzoek in het kader van het bestemmingsplan geraadpleegd en aangevuld met een bureauonderzoek en veldbezoek. Door de beperkte omvang van de werkzaamheden in verhouding tot het totale gebied en het toegankelijk blijven van het projectgebied in de toekomst, worden niet alle soorten beoordeeld. Het betreft de volgende soorten:

- Alle soorten waarvoor een vrijstelling van verbodsbepalingen geldt. De meeste soorten zijn aanwezig in de omgeving en kunnen verspreid over het terrein verwacht worden. Voor deze soorten blijft voldoende geschikt leefgebied aanwezig. In het kader van de Zorgplicht (Artikel 1.10 van de Wnb) blijft het noodzakelijk maatregelen te treffen om effecten te voorkomen.
- Voor broedvogels zonder jaarrond beschermd nest geldt dat deze niet onderscheidend zijn: deze soorten komen vrijwel overal voor en met maatregelen zijn overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen.
- Voor de categorie 5 broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nest geldt dat de omvang van de ingreep beperkt is in verhouding tot geschiktheid van het gehele gebied. Voor deze soorten komt de staat van instandhouding niet in gevaar. Daarbij kan met maatregelen overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen.

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de verspreidingsgegevens van de NDFF van de afgelopen vijf jaar (periode 01-01-2018 t/m 15-3-2023) in een straal van vijf kilometer rondom het projectgebied. Daarnaast is gebruik gemaakt van de Verspreidingsatlas (verspreidingsatlas.nl) voor de verspreidingsgegevens van beschermde soorten.

Het veldbezoek is uitgevoerd op 16 maart 2023 door een ecooloog in dienst bij Arcadis. De omstandigheden tijdens het veldbezoek waren volledig bewolkt aan het begin tot onbewolkt aan het einde van het bezoek. Daarbij nam de windkracht af van 4-1 Bft. en de temperatuur lag tussen 7-15°C. Tijdens het veldbezoek is een habitatgeschiktheidsbeoordeling uitgevoerd. Dit houdt in dat op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek en de fysieke kenmerken van het projectgebied een verwachting wordt gesteld van het al dan niet voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd of en zo ja, welke beschermde soorten (mogelijk) in en nabij het projectgebied aanwezig zijn. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soortgroepen en per soortgroep beoordeeld of essentiële onderdelen van het functioneel leefgebied (zoals standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden) binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied aanwezig zijn en of deze (mogelijk) worden aangetast als gevolg van de voorziene ingreep.

Voor de beoordeling van de aanwezigheid van beschermde soorten (paragraaf 3.2) en eventuele effecten als gevolg van de ingreep (paragraaf 3.3) is expliciet gelet op de beschermde soorten die mogelijk voor kunnen komen binnen de grenzen van het **projectgebied**.

3.2 Aanwezigheid beschermde soorten

In Tabel 1 is per soortgroep weergegeven of en zo ja, welke beschermde soorten mogelijk voorkomen binnen het projectgebied, op basis van het bestemmingsplanonderzoek, bureauonderzoek en het veldbezoek. In de eerste kolom staat de betreffende soortgroep. In de tweede kolom staat de informatie over de beschermde soorten. Deze is opgedeeld in drie regels. In de eerste regel staat de informatie en conclusies van het onderzoek uit het bestemmingsplanonderzoek, deze zijn niet omgeschreven naar een conclusie voor het projectgebied. In de tweede regel staat, indien van toepassing, aanvullende informatie vanuit de quickscan bureaustudie. In de derde regel staat de informatie vanuit het quickscan veldbezoek opgenomen gekoppeld aan de gegevens uit de bureaustudie. In de derde kolom staat de conclusie over de mogelijke aanwezigheid per soort of soortgroep.

Tabel 1. Onderzoek naar voorkomen van beschermde soorten.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
Flora	<i>Bestemmingsplanonderzoek</i> Drijvende waterweegbree: Deze soort is vooral waargenomen in de Kleine Beerze. Waterlopen zijn in potentie geschikt. De drijvende waterweegbree is echter wel een soort die alleen onder specifieke omstandigheden voorkomt en wordt derhalve niet in alle waterlopen verwacht. Kartuizer anjer: De Kartuizer anjer is waargenomen nabij het industrieterrein De Scheper. Op de website verspreidingsatlas.nl staat het volgende: "Kartuizer anjer staat op zonnige, warme en droge, matig voedselarme en uitgesproken stikstofarme, basenrijke en vaak	Drijvende waterweegbree is niet uitgesloten binnen het projectgebied. Essentiële functies van andere beschermde soorten flora zijn

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	<i>kalkhoudende grond (al of niet lemig zand en mergel) en ook op stenige plaatsen). Ze groeit in schrale- en kalkgraslanden, in bosschages [sic] langs bermen en dijken en op leisteenhellingen en zandsteenrotsen.” Omdat deze soort niet in het plangebied is waargenomen, gaat het hier om mogelijk geschikte gebieden.</i> Bureauonderzoek quickscan In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van drijvende waterweegbree en Kartuizer anjer (NDFF). Het projectgebied ligt in het verspreidingsgebied van Kluwenklokje (verspreidingsatlas.nl). Drijvende waterweegbree: Zie de beschrijving hierboven. De specifieke omstandigheden bestaan uit heldere voedselarme, fosfaatarme en kalkarme stilstaande tot zwak stromende wateren. In voedselrijkere omstandigheden is menging van regenwater met kwelwater van belang. Daarbij is het een soort die weinig concurrentie kan verdragen. Om concurrentie tegen te gaan kan de soort het periodiek droogvallen van wateren verdragen.³ Kartuizer anjer: Zie de beschrijving hierboven. Kluwenklokje: Op de website verspreidingsatlas.nl staat het volgende: “Kluwenklokje komt oorspronkelijk in Nederland in het wild voor langs de rivieren. De natuurlijke groeiplaats is op zonnige en matig vochtige bodem van kalk- of humushoudend zand, klei of leem. De plant kan tegen lichte bemesting en begrazing.” Veldbezoek quickscan Het projectgebied bestaat afwisselend uit naaldbos, heide en open zand. Op enkele plaatsen rondom de poelen na is het gebied zeer droog. De poelen vallen bij aanhoudende droogte grotendeels droog. Potenties voor beschermde vaatplanten die niet naar voorkomen uit de bureauonderzoeken zijn niet waargenomen en de aanwezigheid wordt daarmee uitgesloten. De poel in het projectgebied vormt potentieel leefgebied voor de drijvende waterweegbree, doordat deze hoogstwaarschijnlijk bij aanhoudende droogte droogvalt. Hierdoor ondervindt de drijvende waterweegbree geen concurrentie van andere waterplanten. Het natuurlijke verspreidingsgebied en/of standplaatscondities van Kartuizer anjer en kluwenklokje is niet aanwezig binnen het projectgebied. Deze beschermde soorten zijn uitgesloten binnen het projectgebied.	uitgesloten binnen het projectgebied.
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	Bestemmingsplanonderzoek Buizerd: De buizerd broedt in grote bomen. Derhalve zijn de bossen als potentiële broedplaatsen aangemerkt. Specifieke foerageergebieden zijn niet relevant: vrijwel het hele plangebied is geschikt. Omdat de soort in het plangebied is waargenomen, zijn gebieden beoordeeld als geschikt. Havik: “Haviken broeden in alle bosrijke streken en niet zelden ook in kleinere, geïsoleerde bosjes in boerenland, soms zelfs in grote stadsparken.”⁴ De havik is waargenomen langs de randen van het plangebied. Daarom zijn potentiële leefgebieden als geschikt aangemerkt. Ransuil: “Ransuilen broeden in allerlei landschappen maar mijden grote bossen, boomloze gebieden en steden.”⁵ Een enkele waarneming van zes exemplaren is echter wel in het midden van het plangebied gedaan. Dit was in de winter, dus het gaat om een roestplek. In de bossen zijn waarschijnlijk meerdere geschikte roestplekken aanwezig. Voor de broedtijd worden vooral potentiële leefgebieden aan de randen van de bossen gebruikt. Voor geschikte broedplaatsen wordt uitgegaan van een zone van 100 meter in de bossen. De overige delen van de bossen zijn marginaal geschikt.	Het projectgebied vormt mogelijk essentiële functies als broed- en roestplaatsen van boomvalk, buizerd, havik, sperwer, ransuil en wespandief. Essentiële functies van andere soorten broedvogels met jaarrond beschermd nesten zijn uitgesloten binnen het projectgebied.

³ https://www.natura2000.nl/sites/default/files/profielen/Profielen_HRSoorten_Actueel/Profiel_soort_H1831.pdf, geraadpleegd op 22-3-2023.

⁴ <https://stats.sovon.nl/stats/soort/2670>, geraadpleegd op 21-04-2022.

⁵ <https://stats.sovon.nl/stats/soort/7670/?language=dutch>, geraadpleegd op 21-04-2022.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	Sperwer: <i>"Alleen in bijna boomloze gebieden ontbreken Sperwers tegenwoordig nog. De hoogste dichtheden waren traditioneel op de zandgronden te vinden, in dichte en niet te oude naaldbossen. Momenteel ontbreekt de Sperwer hier echter veelal of zijn de dichtheden er laag. Tegelijkertijd heeft deze roofvogel zich gevestigd op allerlei plekken in dichte loofbosjes, wegbeplanting of zelfs stadstuinen."</i>⁶ De sperwer is waargenomen langs de randen van het plangebied. Daarom zijn potentiële leefgebieden als geschikt aangemerkt. Steenuil: <i>"De verspreiding is in hoofdzaak beperkt tot het kleinschalige cultuurlandschap van Oost-, Zuid- en Midden-Nederland."</i>⁷ Een territorium van de steenuil is waargenomen aan de zuidkant van het plangebied. <i>Bureauonderzoek quickscan</i> In de directe omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, sperwer, steenuil en wespendif (NDFF). Boomvalk: Van de boomvalk zijn enkel jagende individuen waargenomen rondom de verschillende poelen in en rondom het projectgebied. De boomvalk gebruikt (oude) nesten van andere soorten zoals zwarte kraai om later in het broedseizoen te starten met broeden. Buizerd: Zie de beschrijving hierboven. Gierzwaluw: De soort is voor zijn nest gebonden aan bebouwing. De gierzwaluw jaagt op kleine insecten vanuit de lucht en is daarvoor niet van een specifiek habitat afhankelijk. De soort heeft geen essentiële functies in het projectgebied. Grote gele kwikstaart: De soort is voor zijn nest gebonden aan oevers van stromende beken of grote plassen met dood hout op de oever. De soort is enkele keren tijdens de trek waargenomen rondom het projectgebied. Havik: Zie de beschrijving hierboven. Huisumus: De soort is voor zijn nest gebonden aan bebouwing en de directe omgeving (500 meter) geldt als leefgebied. Het projectgebied ligt op te grote afstand van bebouwing. Kerkuil: De soort is voor zijn nest gebonden aan bebouwing (boerderijen en kerken). De soort jaagt op kleine zoogdieren (hoofdzakelijk muizen) en ongewervelden (insecten en wormen). De soort is daarom hoofdzakelijk gebonden aan de locatie van het nest en locaties met veel prooien. De soort is één enkele keer in de omgeving van het projectgebied waargenomen. Ooievaar: De soort broedt hoofdzakelijk in natte gebieden in Nederland en is daarbij grotendeels afhankelijk van beschikbare kunstmatige broedpalen waarop de grote nesten gemaakt kunnen worden. De ooievaar jaagt op amfibieën, kleine zoogdieren en reptielen. Rondom het projectgebied zijn geen broedgevallen bekend, enkel incidentele waarnemingen van foeragerende dieren. Ransuil: Zie de beschrijving hierboven. Roek: De roek is een koloniebroeder. De nesten worden hoofdzakelijk in kleine groepen bomen en/of bomenlanen gemaakt. Grote bosgebieden worden over het algemeen vermeden. De roek is een alleseter, maar foerageert hoofdzakelijk op akkers en weilanden. Sperwer: Zie de beschrijving hierboven. Steenuil: Zie de beschrijving hierboven. Wespendief: De wespendif broedt in grote bossen en jaagt hoofdzakelijk op wespen en andere soorten insecten en de suikerbronnen die zijn produceren. De soort is verspreid over het gebied waargenomen.	

⁶ <https://stats.sovon.nl/stats/soort/2690>, geraadpleegd op 21-04-2022.

⁷ <https://stats.sovon.nl/stats/soort/2670>, geraadpleegd op 21-04-2022.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	<i>Veldbezoek quickscan</i> Tijdens het veldbezoek zijn waarnemingen gedaan van buizerd, havik en sperwer. Van de buizerd en havik is gedrag vastgesteld (roepend vanuit een punt in de bossen) wat kan duiden op een potentiële nestplaats. De sperwer is enkel overvliegend waargenomen. Voor deze soorten en andere soorten die broeden en/of samenkomen op horsten in beboste gebieden vormt het projectgebied potentiële broed- en roestlocaties. Daarnaast vormen de bossen, heiden en poelen jachtgebied voor de verschillende soorten. Het projectgebied herbergt mogelijk essentiële verblijffuncties van de boomvalk, buizerd, havik, ransuil en wespendief. Voor de grote gele kwikstaart ontbreekt geschikt leefgebied zoals grotere plassen en stromende beken. Essentiële functies zijn uitgesloten binnen het projectgebied. Voor de soorten die afhankelijk zijn van bebouwing en/of kunstnesten (inclusief de directe omgeving) herbergt het projectgebied geen essentiële functies door de grote afstand ten opzichte van bebouwing. Essentiële functies voor de gierzwaluw, huismus, kerkuil, ooievaar en steenuil zijn uitgesloten binnen het projectgebied. Voor de roek ontbreken geschikte kleinere groepen bomen en/of boomlanen met in de directe omgeving foerageergebieden zoals akkers en weilanden. Essentiële functies zijn uitgesloten binnen het projectgebied.	
Grondgebonden zoogdieren	<i>Bestemmingsplanonderzoek</i> Eekhoorn: Eekhoorns zijn gebonden aan de bossen. De soort is waargenomen binnen het plangebied maar hier is geen sprake van een groot aantal waarnemingen. Steenmarter: <i>"De steenmarter komt vooral voor in parklandschap, maar ook in volkomen bosloze gebieden, steengroeven en rotsige hellingen. Hij is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in grote steden (de steenmarter is een 'cultuurvolger'). Hij heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt."</i>⁸ De steenmarter is niet waargenomen in het plangebied maar aan de rand van de bebouwde kom. Geschikte gebieden nabij bebouwing is aangemerkt als mogelijk geschikt. <i>Bureauonderzoek quickscan</i> In de directe omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van boommarter, das, eekhoorn en steenmarter (NDFF). Het projectgebied ligt in het verspreidingsgebied van wild zwijn (verspreidingsatlas.nl). Boommarter: De boommarter is bij uitstek een soort van bossen. Daarin jaagt de soort op kleine zoogdieren en vogels. Holen in bomen worden daarbij gebruikt als verblijfplaats. De boommarter is een schuw dier en wordt zelden gezien. In de omgeving van het projectgebied is één waarneming bekend uit een loofbos op vier kilometer ten noordwesten. Das: De das bouwt zijn verblijfplaats, burcht, veelal in de randen van kleine bossen dichtbij voedselrijke akkers, graslanden en water. Hier vindt de das voor een groot deel zijn voedsel: hoofdzakelijk ongewervelden, maar ook vruchten, paddenstoelen en gewassen. Van de soort is één waarneming bekend in een klein bosje omringd door akkers en weilanden ten noorden van de A58 op circa drie kilometer afstand van het projectgebied.	Het projectgebied vormt mogelijk essentiële verblijffuncties voor boommarter, das en eekhoorn. Essentiële functies van andere beschermde soorten grondgebonden zoogdieren zijn uitgesloten binnen het projectgebied.

⁸ <https://www.zoogdierveniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>, geraadpleegd op 21-04-2022.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	Eekhoorn: Zie de beschrijving hierboven. Steenmarter: Zie de beschrijving hierboven. Veldbezoek De bossen in het projectgebied vormen beperkt geschikt leefgebied voor de boommarter en eekhoorn. De droge bossen bestaan grotendeels uit naaldboomsoorten. Binnen het projectgebied zijn boomholten nauwelijks aanwezig en veelal enkel in omvang van oude spechtenhol. Doordat slechts een klein deel van het foeragegebied verloren gaat, blijft voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn sporen van een marterachtigen (uitwerpselen met haren en insectendelen) die toegeschreven kan worden aan marterachtigen zoals boommarter. Voor de das vormt het projectgebied geschikt habitat voor het realiseren van burchten. Het (gele) zand is eenvoudig te vergraven. Ten zuiden van het projectgebied vormen voedselrijke akkers en weilanden geschikt foerageergebied. Voor de das is het projectgebied geschikt als verblijffunctie, met name in de randen van de bossen nabij de akkers en weilanden. Voor de steenmarter vormt het projectgebied matig geschikt leefgebied. De soort heeft een voorkeur voor cultuurlandschappen en open gebieden met stenige biotopen. Incidenteel kan de soort aan de randen van het gebied voorkomen met een mogelijke schuilplaats (bijvoorbeeld onder takkenhopen). Door de afwezigheid van gebouwen en kleinschalig landschap zijn essentiële functies uitgesloten binnen het projectgebied.	
Vleermuizen	Bestemmingsplanonderzoek Voor vleermuizen geldt dat mogelijk sprake is van verschillende functies in het plangebied: • Verblijfplaats: verblijfplaatsen bevinden zich in bebouwing of bomen met holtes. Bebouwing is verspreid om enkele locaties aanwezig en de sloop van bebouwing is niet voorzien. Kaartmateriaal over bomen met potentie als verblijfplaats is niet beschikbaar. Voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen zijn onderzoeken nodig. Aan de hand van de aanwezigheid van verblijfplaatsen kunnen plannen worden aangepast of maatregelen worden genomen. • Foerageergebied: vleermuizen foerageren in gebieden met veel insecten. Foerageergebieden kunnen boven wateren liggen, maar ook bospaden, langs de randen van graslanden en open plekken zijn geschikt. Een groot deel van het plangebied is geschikt als foerageergebied. In het plangebied zijn geen ontwikkelingen voorzien die foerageergebieden wezenlijk aantasten. De aanwezigheid van foerageergebieden is in dit geval niet onderscheidend. • Vliegrouete: vliegrouetes liggen langs lijnvormige landschapselementen. In het plangebied zijn dit de bomenlanen, bospaden en bosranden. Deze zijn echter in een dusdanig fijnmazig netwerk aanwezig, dat eventueel verlies wordt opgevangen door omliggende gebieden. Bovendien zijn geen ontwikkelingen voorzien die vliegrouetes wezenlijk aantasten. De aanwezigheid van vliegrouetes is in dit geval niet onderscheidend. Bureauonderzoek quickscan In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige vleermuis (NDFF). Het projectgebied ligt binnen het verspreidingsgebied van meervleermuis en watervleermuis (verspreidingsatlas.nl). Met uitzondering van laatvlieger en meervleermuis gebruiken de overige zes soorten vleermuizen boomholten of ruimten achter loszittend schors als verblijfplaats. Laatvlieger en meervleermuis zijn voor hun verblijfplaatsen afhankelijk van bebouwing en grotten. Foerageren doen alle soorten verschillend: in bosranden, in boomkronen of boven akkers, heiden, wateren en weilanden. Lijnvormige elementen zoals bomenrijen, bosranden en	Het projectgebied vormt mogelijk essentiële verblijffuncties voor zomer-, kraam-, paarverblijfplaatsen van franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Andere essentiële functies en soorten zijn uitgesloten in het projectgebied.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	watgangen vormen potentiële vliegroutes tussen foerageergebieden en verblijfplaatsen. <i>Veldbezoek quickscan</i> Binnen het projectgebied zijn diverse locaties bomen met boomholten of loszittend schors aanwezig. Deze bomen vormen potentiële verblijfplaatsen voor de soorten franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Door het ontbreken van bebouwing in het projectgebied, zijn verblijffuncties van laatvlieger en meervleermuis uitgesloten. Het projectgebied herbergt verschillende typen foerageergebieden. Door de beperkte omvang van de werkzaamheden, blijft altijd voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Essentiële foerageerfuncties zijn uitgesloten. Het projectgebied herbergt een dicht netwerk aan potentiële vliegroutes. Hierdoor blijven altijd vliegroutes beschikbaar. Essentiële vliegroute functies zijn uitgesloten.	
Reptielen	<i>Bestemmingsplanonderzoek</i> Hazelworm: Van de website van RAVON⁹: “De hazelworm heeft een voorkeur voor enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De soort komt voor in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen. De meeste waarnemingen komen uit bos- en heideterreinen.” Hazelwormen zijn in de omgeving veel waargenomen, niet in het plangebied zelf, daarom zijn gebieden als mogelijk geschikt weergegeven. Levendbarende hagedis: Van de website van RAVON¹⁰: “Heide en hoogveen vormen de voorkeurs habitat. De soort komt ook voor in open bossen en ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen en in een beperkt deel van de duinen. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen.” De soort is in het gebied waargenomen en daarom zijn biotopen als geschikt beoordeeld. <i>Bureauonderzoek quickscan</i> In het projectgebied en de omgeving zijn waarnemingen van hazelworm en levendbarende hagedis bekend (NDFF). Het projectgebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van andere beschermde soorten reptielen (verspreidingsatlas.nl). Hazelworm: Zie de beschrijving hierboven. Levendbarende hagedis: Zie de beschrijving hierboven. <i>Veldbezoek quickscan</i> De bossen, heiden en overgangen hiertussen vormen geschikt leefgebied levendbarende hagedis en hazelworm. Met name de vochtigere delen hierin zijn extra geschikt.	Het projectgebied vormt mogelijk geschikt leefgebied voor hazelworm en levendbarende hagedis.
Amfibieën	<i>Bestemmingsplanonderzoek</i> Alpenwatersalamander: “De Alpenwatersalamander is niet kieskeurig wat betreft zijn voortplantingsbiotoop. In het voorjaar is hij in allerlei typen water te vinden, zolang het niet snelstromend of rijk aan vis is. [...] Alpenwatersalamanders overwinteren voornamelijk op het land.”¹¹ De alpenwatersalamander is waargenomen in het plangebied.	Het projectgebied vormt mogelijk voortplantingsbiotoop en landbiotoop voor alpenwatersalamander, heikikker,

⁹ <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/hazelworm>, geraadpleegd op 21-04-2022.

¹⁰ <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/levendbarende-hagedis>, geraadpleegd op 21-04-2022.

¹¹ <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/alpenwatersalamander>, geraadpleegd op 21-04-2022.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	Heikikker: "De heikikker heeft een zeer duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide, hoogveen, laagveen en halfnatuurlijk grasland. [...] De heikikker blijkt, in vergelijking tot bijvoorbeeld de bruine kikker, een vennensoort bij uitstek."¹² De heikikker is niet waargenomen in het plangebied. Kamsalamander: "Kamsalamanders komen zelden in akkerbouwgebieden voor. [...] Op de zandgronden en in beekdalen leeft de soort in poelen, vijvers, matig voedselrijke (mesotrofe) vennen en in leemputten."¹³ De kamsalamander is niet waargenomen in het plangebied. Poelkikker: "De poelkikker [...] heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. Hij komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in de uiterwaarden."¹⁴ De poelkikker is niet waargenomen in het plangebied. Rugstreeppad: "Voor de voortplanting is de rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren, die vrij snel opwarmen. Vaak wordt gebruik gemaakt van tijdelijke poeltjes en plassen, maar ook slootjes en vennen kunnen geschikt zijn."¹⁵ Rugstreeppadden hebben ook goede vergraafbare bodem nodig om zich in te kunnen graven. De rugstreeppad is waargenomen in het plangebied. Vinpootsalamander: "Vinpootsalamanders worden in Nederland [...] aangetroffen [in] de heidegebieden op de hogere zandgronden [...]. Als voortplantingswater wordt hier met name gebruik gemaakt van zwakzure, permanente vennen, plassen en bospoelen." De vinpootsalamander is niet waargenomen in het plangebied. Bureauonderzoek quickscan In het projectgebied en de omgeving zijn waarnemingen van alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad en vinpootsalamander bekend (NDFF). Het projectgebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van andere beschermde soorten amfibieën (verspreidingsatlas.nl). Alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, poelkikker en vinpootsalamander: Zie de beschrijving hierboven voor de verschillende typen voortplantingswateren. Het landbiotoop voor deze soorten bestaat uit bos, struweel en heide waarin de dieren jagen op ongewervelden en schuilen onder dood hout of in dichte vegetatie. Rugstreeppad: Zie de beschrijving hierboven voor de voortplantingswateren. Het landbiotoop bestaat uit ruderaal terreinen waarin de dieren zich in kunnen graven. Veldbezoek quickscan Binnen het projectgebied ligt één poel in de heide. Het betreft een relatief ondiepe poel die vermoedelijk jaarlijks droogvalt. Net buiten het projectgebied liggen meerdere poelen van verschillende afmetingen en in verschillende landschapstypen. Door de verschillen in omvang zijn er poelen die jaarrond water voeren en poelen die jaarlijks opdrogen. Hierdoor is voor iedere soort een potentieel geschikte poel aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn eieren van heikikker aangetroffen in één poel en in een andere poel zijn enkele tientallen alpenwatersalamanders aangetroffen. In het projectgebied vormen hoofdzakelijk de eerste honderden meters rondom de poelen geschikt landbiotoop voor de verschillende soorten	kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad en vinpootsalamander. Andere soorten en of essentiële functies zijn uitgesloten binnen het projectgebied.

¹² <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/heikikker>, geraadpleegd op 21-04-2022.

¹³ <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/kamsalamander>, geraadpleegd op 21-04-2022.

¹⁴ <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/poelkikker>, geraadpleegd op 21-04-2022.

¹⁵ <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/rugstreeppad>, geraadpleegd op 21-04-2022.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	amfibieën. Door de aanwezigheid van zowel bos, heiden als open zand is voor alle soorten landbiotoop aanwezig.	
Vissen	<i>Bestemmingsplanonderzoek</i> Kwabaal: Deze soort is waargenomen in de Kleine Beerze. Waterlopen zijn in potentie geschikt¹⁶, maar gezien het ontbreken van waarnemingen in of nabij het plangebied, gaat het hier om mogelijk geschikt. <i>Bureauonderzoek quickscan</i> In het projectgebied en de omgeving zijn waarnemingen van kwabaal bekend (NDFF). Het projectgebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van andere beschermde soorten vissen (verspreidingsatlas.nl). Kwabaal: De kwabaal leeft in rivieren, beken en meren. In stromende wateren paait de soort in de luwe gedeelten of in de overstromingsvlakten. <i>Veldbezoek quickscan</i> Binnen het projectgebied ontbreken geschikte watertypen zoals stromende beken of overstromingsvlakten waarin de soort zich voortplant. Essentiële functies zijn uitgesloten binnen het projectgebied.	Beschermde soorten zijn uitgesloten binnen het projectgebied.
Ongewervelden	<i>Bestemmingsplanonderzoek</i> Beekrombout: Deze soort is waargenomen in de Kleine Beerze en de Beerze. Waterlopen zijn in potentie geschikt¹⁷, maar gezien het ontbreken van waarnemingen in of nabij het plangebied, is het hier mogelijk geschikt. Bosbeekjuffer: Deze soort is waargenomen in de Kleine Beerze en de Beerze. Waterlopen in het bos zijn in potentie geschikt.¹⁸ Aangezien waarnemingen zijn gedaan in het plangebied, zijn waterlopen in het plangebied geschikt. Bruine eikenpage: De bruine eikenpage is gebonden aan loofbossen (en de open delen nabij deze bossen). De soort is bijzonder gebonden aan de eik.¹⁹ Aangezien waarnemingen zijn gedaan in het plangebied, zijn loofbossen in het plangebied geschikt. Gevlekte witsnuitlibel: De gevlekte witsnuitlibel is gebonden aan vennen en plassen in bossen maar met name in het veen.²⁰ De soort is waargenomen rond een ven nabij de Aarlesche Heide. Aangezien dit buiten het plangebied is gelegen, zijn vennen en poelen als mogelijk geschikt beoordeeld. Grote vos: De grote vos is gebonden aan loofbossen (en de open delen nabij deze bossen). De soort is bijzonder gebonden aan iep, kers en wilg.²¹ Aangezien waarnemingen zijn gedaan in het plangebied, zijn loofbossen in het plangebied geschikt. Kleine ijsvogelvlinder: De kleine ijsvogelvlinder is gebonden aan kamperfoelie en derhalve voornamelijk aan loofbossen (en de open delen nabij deze bossen).²² Waarnemingen van deze soort zijn beperkt tot de bossen ten noorden van Middelbeers en daarom zijn loofbossen in het plangebied mogelijk geschikt. Teunisbloempijlstaart: De teunisbloempijlstaart is gebonden aan vochtige bossen en in het bijzonder de ruigtes die daarbij horen. Waardeplanten zijn Wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart.²³ De soort is in	Het projectgebied vormt mogelijk essentiële functies voor bruine eikenpage, gevlekte witsnuitlibel en teunisbloempijlstaart. Essentiële functies van andere beschermde soorten zijn uitgesloten binnen het projectgebied.

¹⁶ <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/kwabaal>, geraadpleegd op 20-04-2022.

¹⁷ <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/beekrombout>, geraadpleegd op 20-04-2022.

¹⁸ <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/bosbeekjuffer>, geraadpleegd op 20-04-2022.

¹⁹ <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/bruine-eikenpage>, geraadpleegd op 20-04-2022.

²⁰ <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/gevlekte-witsnuitlibel>, geraadpleegd op 21-04-2022.

²¹ <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/grote-vos>, geraadpleegd op 20-04-2022.

²² <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/kleine-ijsvogelvlinder>, geraadpleegd op 21-04-2022.

²³ <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/teunisbloempijlstaart>, geraadpleegd op 21-04-2022.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
	de omgeving van het plangebied waargenomen, maar zeer mobiel. Daarom zijn loofbossen als geschikt beoordeeld. <i>Bureauonderzoek quickscan</i> In de omgeving van het projectgebied zijn van beekrombout, bosbeekjuffer, bruine eikenpage, gevlekte witsnuitlibel, grote vos, grote weerschijnvlinder, kleine ijsvogelvlinder, teunisbloempijlstaart en vermiljoenkever bekend (NDFF). Het projectgebied ligt binnen het verspreidingsgebied van gentiaanblauwtje en kommavvlinder (verspreidingsatlas.nl). Beekrombout: Stromende nitraat- en fosfaatarme wateren met zandsubstraat met oeverbegroeiing vormt leefgebied van de beekrombout. Bosbeekjuffer: Beschaduwde voedselrijke snelstromende bosbeken vormt leefgebied van de bosbeekjuffer. Bruine eikenpage: Bosranden en kaapvlakten van eik, met name jonge eikenopstand, met nectarplanten zoals braam in de ondergroei vormt leefgebied van de bruine eikenpage. Gentiaanblauwtje: Natte heiden, vochtige heischrale graslanden en blauwgraslanden met hoge dichtheden van klokjesgentiaan inclusief moerassteekmier of bossteekmier vormt leefgebied van het gentiaanblauwtje.²⁴ De soort is voor het laatst in 2016 waargenomen rondom het Rouwven (direct ten zuiden van het projectgebied). Gevlekte witsnuitlibel: Zie de beschrijving hierboven. Grote vos: Zie de beschrijving hierboven. Grote weerschijnvlinder: Open plaatsen (bij bospaden, bosranden of daar waar beekjes het bos doorsnijden) in oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen vormen leefgebied van de grote weerschijnvlinder.²⁵ Kleine ijsvogelvlinder: Zie de beschrijving hierboven. Kommavvlinder: De kommavvlinder leeft in droge, schrale open graslanden, duinen en gevarieerde heide. Er is een lage vegetatie met polletjes gras aanwezig en hier en daar kale grond. In de directe omgeving zijn nectarplanten noodzakelijk voor deze weinig mobiele soort.²⁶ De kommavvlinder is in 1991 voor het laatst waargenomen in het projectgebied, aangenomen wordt dat de soort hier niet meer voorkomt. Teunisbloempijlstaart: Zie de beschrijving hierboven. Vermiljoenkever: Vochtige bossen, houtwallen en lanen met bomen en dikke takken die recent zijn doodgegaan vormt leefgebied van de vermiljoenkever.²⁷ <i>Veldbezoek quickscan</i> In het projectgebied vormen de bosranden en heiden met jonge eikenopstand geschikt leefgebied voor de bruine eikenpage. De eikenopstand in de bossen zijn ongeschikt door het ontbreken van open plaatsen en nectarbronnen. De poel in het projectgebied vormt potentieel leefgebied voor de gevlekte witsnuitlibel. De bosranden en randen van de heide vormen potentiële groeiplaatsen van de waardplanten van de teunisbloempijlstaart. Deze locaties vormen potentieel leefgebied aanwezig voor de teunisbloempijlstaart. In het projectgebied ontbreken stromende wateren en vochtige loofbossen. Potentieel leefgebied voor de beekrombout, bosbeekjuffer, grote vos, grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder is uitgesloten. De heide in het projectgebied is dicht begroeid met heide of grassen. Hierdoor ontbreekt geschikt leefgebied van het gentiaanblauwtje en kommavvlinder.	

²⁴ <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/gentiaanblauwtje>, geraadpleegd op 20-03-2023.

²⁵ <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/grote-weerschijnvlinder>, geraadpleegd op 20-03-2023.

²⁶ <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/kommavvlinder>, geraadpleegd op 20-03-2023.

²⁷ <https://www.eis-nederland.nl/soortenbeleid/habitatrichtlijn/kevers/vermiljoenkever>, geraadpleegd op 20-03-2023.

3.3 Effectbeschrijving

In Tabel 2 is per soortgroep voor de te verwachten soorten, op basis van de conclusie in de vorige paragraaf, een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. De effecten zijn opgedeeld in effecten in de realisatiefase en door het toekomstig gebruik.

Tabel 2. Effectbeschrijving per soortgroep op basis van voorkomen en voornemen.

Soortgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Flora	Drijvende waterweegbree Realisatiefase: Groeiplaatsen in de potentiële poel kunnen verdwijnen als gevolg van graafwerkzaamheden en aanleg van zandpaden in de delen van de heiden waarin de poel ligt. Toekomstig gebruik: Geen effecten want het gebruik van de poelen blijft gelijk.	Ja
Broedvogels met jaar rond beschermde nesten	Boomvalk, buizerd, havik, sperwer, ransuil en wespandief Realisatiefase: Bij het uitvoeren van werkzaamheden in het broedseizoen worden mogelijk broedende vogels verstoord. Bij het uitvoeren van kapwerkzaamheden worden mogelijk nestplaatsen en/of eieren van broedvogels met jaar rond beschermd nest vernield of beschadigd. Toekomstig gebruik: Het uitvoeren van militaire oefeningen op nieuwe locaties kunnen tijdens het broedseizoen leiden tot verstoring van broedende vogels. Dit kan leiden tot het (permanent) verlaten van de nesten waardoor (toekomstige) broedgevallen mislukken.	Ja
Grondgebonden zoogdieren	Boommarter, das en eekhoorn Realisatiefase: Bij het uitvoeren van graaf- en kapwerkzaamheden worden mogelijk verblijfplaatsen vernield en dieren gedood. Toekomstig gebruik: Het uitvoeren van militaire oefeningen op nieuwe locaties zowel overdag als 's nachts kan leiden tot verstoring van actieve dieren. Dit kan leiden tot (permanent) verlaten van de verblijfplaatsen.	Ja
Vleermuizen	Franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Realisatiefase: Door de kapwerkzaamheden worden mogelijk verblijfplaatsen vernield en dieren verstoord of gedood. Toekomstig gebruik: Geen effect want vleermuizen kunnen de verblijfsfuncties en bijbehorende functies (vliegroute en foerageergebied) blijven gebruiken.	Ja
Reptielen	Hazelworm en levendbarende hagedis Realisatiefase: Door de graaf- en kapwerkzaamheden worden mogelijk vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren vernield en dieren gedood. Toekomstig gebruik: De paden op zich zijn geen leefgebied voor de hazelworm en levendbarende hagedis en in de huidige situatie liggen er al paden die het leefgebied doorsnijden. Ondanks dat enkele paden breder worden en deze lastiger zijn over te steken, worden hier geen effecten verwacht in het kader van verbodsbepalingen. Het risico op verkeersslachtoffers door militair verkeer blijft gelijk doordat de intensiteit nauwelijks veranderd.	Ja
Amfibieën	Alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad en vinpootsalamander Realisatiefase: Voortplantingspoel kan verdwijnen als gevolg van de graafwerkzaamheden en aanleg van zandpaden in de delen van de heiden waarin de poel ligt. Door de graaf- en kapwerkzaamheden worden mogelijk dieren gedood. Toekomstig gebruik: De paden op zich zijn geen leefgebied voor de amfibieën in de huidige situatie liggen er al paden die het leefgebied doorsnijden. Ondanks dat enkele paden breder worden en deze lastiger zijn over te steken, worden hier geen effecten verwacht in het kader van verbodsbepalingen. Het risico op verkeersslachtoffers door militair verkeer blijft gelijk doordat de intensiteit nauwelijks veranderd.	Ja

Ongewervelden	Bruine eikenpage, gevlekte witsnuitlibel en teunisbloempijlstaart Realisatiefase: Voortplantingspoel van de gevlekte witsnuitlibel kan verdwijnen als gevolg van graafwerkzaamheden en aanleg van zandpaden in de delen van de heiden waarin de poel ligt. Door de graaf- en kapwerkzaamheden worden mogelijk voortplantingsplaatsen en individuen van de bruine eikenpage en teunisbloempijlstaart gedood. Toekomstig gebruik: Geen effecten doordat het gebruik van de poelen voor de witsnuitlibel niet veranderd en in het toekomstig gebruik geen activiteiten zijn voorzien waarbij waardplanten van de bruine eikenpage en teunisbloempijlstaart structureel verloren gaan.	Ja
---------------	---	----

3.4 Toetsing

3.4.1 Beschermingscategorieën relevante soorten

In Tabel 3 is per soort/soortgroep opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort.

Tabel 3. Beschermingscategorie per soort/soortgroep.

Beschermingscategorie	Soort/soortgroep
Vogelrichtlijnsoorten	- Vogels zonder jaarrond beschermde nesten. - Boomvalk, buizerd, havik, sperwer, ransuil en wespandief (jaarrond beschermd nest).
Habitatrichtlijnsoorten	- Drijvende waterweegbree. - Vleermuizen: Franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. - Amfibieën: Heikikker, kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad. - Ongewervelden: Gevlekte witsnuitlibel en teunisbloempijlstaart.
Andere soorten zonder vrijstelling	- Grondgebonden zoogdieren: boommarter, das en eekhoorn. - Reptielen: hazelworm en levendbarende hagedis - Alpenwatersalamander en vinpootsalamander. - Bruine eikenpage.

3.4.2 Overtreding verbodsbepalingen

In Tabel 4, Tabel 5 en Tabel 6 is per beschermingscategorie en per soortgroep op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf, aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb mogelijk worden overtreden als gevolg van de voorgenomen ingreep. Daarbij is geen rekening gehouden met eventuele mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke maatregelen nodig zijn om negatieve effecten te voorkomen en/of te beperken. Deze zijn beschreven in de volgende paragraaf.

Tabel 4. Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soort/soortgroep	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Lid 5	Als gevolg van
Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	X	X				Graaf- en kapwerkzaamheden in en rondom bossen met mogelijke nesten.
Boomvalk, buizerd, havik, sperwer, ransuil en wespandief	X	X		X		Verstoring door militaire oefeningen op nieuwe locaties in het broedseizoen.
Het is verboden om: Lid 1: te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen; Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben; Lid 4: opzettelijk te verstoren; Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.						

- Overtreding van Lid 3 t/m 5 is niet van toepassing voor broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten, omdat geen eieren geraapt worden en verstoring van algemene broedvogels niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.
- Overtreding van Lid 3 is niet van toepassing voor boomvalk, buizerd, havik, sperwer, ransuil en wespandief, omdat geen eieren opzettelijk vernield of geraapt worden.

- Overtreding van Lid 4 is van toepassing voor boomvalk, sperwer, ransuil en wespendief, omdat de staat van instandhouding matig ongunstig is of de broedvogeltrend negatief of stabiel is.

Tabel 5. Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn.

Soort/soortgroep	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Lid 5	Als gevolg van
Drijvende waterweegbree					X	Graafwerkzaamheden in poelen.
Vleermuizen: Franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.	X	X		X		Kappen van bomen met holten of loszittend schors.
Amfibieën: Heikikker, kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad.	X	X	X	X		Graafwerkzaamheden in poelen.
Gevlekte witsnuitlibel	X	X	X	X		Graafwerkzaamheden in poelen.
Teunisbloempijlstaart	X	X	X	X		Graaf- en kapwerkzaamheden in bosranden en randen van heiden.
Het is verboden om: Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk te verstoren; Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen; Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen; Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.						

- Overtreding van Lid 1 t/m 4 is niet van toepassing voor drijvende waterweegbree, omdat deze voor dieren geldt.
- Overtreding van Lid 3 is niet van toepassing voor vleermuizen, omdat deze dieren geen eieren leggen.
- Overtreding van Lid 5 is niet van toepassing voor alle diersoorten, omdat deze voor planten geldt.

Tabel 6. Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 ten aanzien van beschermingsregime andere soorten.

Soort/soortgroep	Lid a	Lid b	Lid c	Als gevolg van
Grondgebonden zoogdieren: boomarter, das en eekhoorn.	X	X		Graaf- en kapwerkzaamheden in bossen. Verstoring door militaire oefeningen op nieuwe locaties tussen zonsondergang en zonsopkomst.
Amfibieën: Alpenwatersalamander en vinpootsalamander	X	X		Graafwerkzaamheden in poelen.
Reptielen: hazelworm en levendbarende hagedis.	X	X		Graaf- en kapwerkzaamheden in bosranden en randen van heiden.
Bruine eikenpage	X	X		Graaf- en kapwerkzaamheden in bosranden en randen van heiden.
Het is verboden om: Lid a: opzettelijk te doden of te vangen; Lid b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen; Lid c: plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.				

- Overtreding van Lid c is niet van toepassing voor de diersoorten, omdat deze voor planten geldt.

3.4.3 Mitigerende maatregelen en afstemming bevoegd gezag

Door het uitvoeren van mitigerende maatregelen kunnen overtredingen van de verbodsbepalingen mogelijk voorkomen worden en/of negatieve effecten worden gereduceerd. Hierdoor kan de noodzaak tot vervolgonderzoek en mogelijke aanvraag tot een ontheffing van de Wnb worden uitgesloten. In Tabel 7 staat per soort/soortgroep welke beschermde functies aanwezig zijn en welke potentiële mitigerende maatregelen genomen kunnen worden om overtredingen van verbodsbepalingen van de Wnb te voorkomen. Indien soorten/soortgroepen in meerdere regels staan, is de eerste regel de belangrijkste, omdat deze mitigerende maatregelen de meeste/belangrijkste overtredingen voorkomt. Om te bepalen of de potentiële maatregelen volledig uitvoerbaar zijn is het noodzakelijk dat de uitvoerder en gebruiker de mitigerende maatregelen controleren.

Tabel 7. Mitigerende maatregelen per soortgroep ter voorkoming van overtreding van verbodsartikelen van de Wnb en voor welke verbodsartikelen overtreding op voorhand niet te mitigeren is.

Soort/soortgroep	Aanwezige essentiële functies	Potentiële mitigerende maatregel	Te mitigeren verbodsbepalingen	Niet te mitigeren verbodsbepalingen
Vogels zonder jaarrond beschermde nesten.	Nesten en leefgebied	- Voer de werkzaamheden uit buiten het broedseizoen. - Verwijder vegetatie t.b.v. de werkzaamheden buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt globaal van maart t/m augustus) om vestiging van nesten te voorkomen; - Kort houden van de vegetatie gedurende activiteiten, zodat dekking of broedgelegenheid voor broedende vogels minimaal is.	Art. 3.1 Lid 1 en 2	N.v.t.
Vogels met jaarrond beschermde nesten: Boomvalk, buizerd, havik, sperwer, ransuil en wespandief.	Nesten en leefgebied	- Voer de werkzaamheden uit buiten het broedseizoen. - Voer de militaire oefeningen uit buiten het broedseizoen of houdt te allen tijde minimaal 150 meter afstand van nesten.	Art. 3.1 Lid 1 en 4	Art. 3.1 Lid 2
Drijvende waterweegbree	Groeiplaatsen	Bespaar poelen.	Art. 3.5 Lid 5	N.v.t.
Vleermuizen: Franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.	Verblijfplaatsen	Bespaar bomen met holten of loszittend schors.	Art. 3.5 Lid 1, 2 en 4	N.v.t.
Vleermuizen: Franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.	Verblijfplaatsen	- Voer de werkzaamheden uit tussen zonsopkomst en zonsondergang. - Ontmoedig de te kappen bomen met holten of loszittend schors.	Art. 3.5 Lid 1 en 4	Art. 3.5 Lid 2
Amfibieën: Alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander,	Voortplantingsplaats en landbiotoop	- Bespaar poelen. - Maak voor aanvang van de werkzaamheden het projectgebied ontoegankelijk door het plaatsen van schermen en vang de dieren weg en verplaats deze in geschikt leefgebied	Art. 3.5 Lid 1 (opzettelijk doden), Lid 3 en 4	Art. 3.5 Lid 1 (opzettelijk vangen, weegt minder zwaar dan doden) en Lid 2

poelkikker, rugstreeppad en vinpootsalamander.		buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.	Art. 3.10 Lid 1a (opzettelijk doden) en Lid 1b	Art. 3.10 Lid 1a (opzettelijk vangen, weegt minder zwaar dan doden)
Gevlekte witsnuitlibel	Voortplantingsplaats	Bespaar poelen.	Art. 3.5 Lid 1 t/m 4	N.v.t.
Teunisbloempijlstaart	Voortplantingsplaats en leefgebied	Maak voor aanvang van de werkzaamheden het projectgebied ontoegankelijk door het verwijderen van waardplanten na inventariseren van dieren. Bij aanwezigheid van dieren, deze verplaatsen naar geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.	Art. 3.5 Lid 1 (opzettelijk doden) en Lid 2 t/m 4	Art. 3.5 Lid 1 (opzettelijk vangen, weegt minder zwaar dan doden)
Grondgebonden zoogdieren boomarter, das en eekhoorn.	Verblijfplaatsen	- Bespaar bomen met nestplaatsen van boomarter en eekhoorn en burchten van das. - Voer de werkzaamheden uit buiten de meest kwetsbare perioden, overdag en op voldoende afstand van verblijfplaatsen uit. - Voer de militaire oefeningen uit tussen zonsopkomst en zonsondergang of houdt te allen tijde minimaal 150 meter afstand van verblijfplaatsen.	Art 3.10 Lid 1a en 1b	N.v.t.
Reptielen: hazelworm en levendbarende hagedis.	Leefgebied	Maak voor aanvang van de werkzaamheden het projectgebied ontoegankelijk door het plaatsen van schermen en vang de dieren weg en verplaats deze in geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.	Art. 3.10 Lid 1a (opzettelijk doden)	Art. 3.10 Lid 1a (opzettelijk vangen, weegt minder zwaar dan doden) en Lid 1b
Bruine eikenpage	Voortplantingsplaats en leefgebied	Bespaar (jonge) eikenbomen.	Art. 3.10 Lid 1a en 1b	N.v.t.

3.5 Soortgericht onderzoek

Door de opdrachtgever is op 6 april 2023 aangegeven, dat de in paragraaf 3.4 geadviseerde mitigerende maatregelen, op voorhand geen rol spelen voor de afbakening van het uit te voeren soortgericht onderzoek. Het soortgericht onderzoek dient uitgevoerd te worden naar alle beschermde functies die uit de quickscan zijn gekomen. Het onderzoek dient allesomvattend en volledig te zijn.

Op basis van deze quickscan is de aanwezigheid van een aantal beschermde soorten niet uit te sluiten in het projectgebied. Niet alle overtredingen van de verbodsartikelen zijn te voorkomen door de mitigerende maatregelen. Daarom is soortgericht onderzoek en mogelijk een ontheffing in het kader van de soortbescherming van de Wnb noodzakelijk. In Tabel 8 zijn de soort(groep)en opgenomen waarvoor soortgericht onderzoek mogelijk noodzakelijk is. Daarbij is de periode van het onderzoek en de onderzoeksinspanning opgenomen.

Tabel 8. Inspanning en planning soortgericht onderzoek per soort/soortgroep.

Soort/soortgroep	Onderzoek naar	Periode onderzoek	Aantal onderzoeksronden
Vogels met jaarrond beschermde nesten: Boomvalk, buizerd, havik, sperwer, ransuil en wespandief.	Nestplaatsen	Maart t/m juni	6
Vleermuizen: Franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.	Kraam-, paar- en zomerverblijfplaatsen op zevental locaties.	1 juni-15 juli 15 augustus-15 oktober	2 rondes per locatie (kraam-/zomerverblijfplaatsen) 4* rondes per locatie (paarverblijfplaatsen)
Amfibieën: Alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad en vinpootsalamander	Voortplantingslocatie (poel)	Mei t/m augustus	5
Gevlekte witsnuitlibel	Voortplantingslocatie (poel) zoeken naar huidjes en imago's	Mei-juni	2
Teunisbloempijlstaart	Rupsen op waardplanten	Juli-augustus	2
Drijvende waterweegbree	Groeiplaats (poel)	Mei t/m augustus	2
Grondgebonden zoogdieren: boommarter, das en eekhoorn.	Verblijfplaatsen	Verspreid over het jaar: minimaal één ronde in kraamseizoen en één ronde in bladerloos seizoen.	3
Reptielen: hazelworm en levendbarende hagedis	Leefgebied	Mei t/m september	6
Bruine eikenpage	Leefgebied	Vliegtijd (ca. 15 juni t/m 15 augustus)	2

* Indien alle locaties op 15 september uitgevoerd kunnen worden volstaan 3 onderzoeksronden.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusies

Overtredingen van de verbodsartikelen Art 3.1, lid 1 en 2, Art. 3.5, lid 1 en 2 en Art. 3.10 lid 1a en 1b uit de Wnb zijn niet volledig uitgesloten. Daarom is soortgericht onderzoek naar de gebruiksfuncties van boomvalk, buizerd, havik, sperwer, ransuil, wespandief, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis, heikikker, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad, vinpootsalamander, drijvende waterweegbree, boommarter, das, eekhoorn, hazelworm, levendbarende hagedis, bruine eikenpage en gevlekte witsnuitlibel mogelijk noodzakelijk. Vanwege de beperkte omvang van de voorgenomen ingreep en de beperkte invloed op beschermde soorten kan de onderzoeksinspanning verlaagd worden door de plannen aan te passen (mitigerende maatregelen, zie paragraaf 4.2 Advies). Opdrachtgever heeft echter aangegeven dat hier op voorhand niet van kan worden uitgegaan.

Om de aan- dan wel afwezigheid van essentiële onderdelen van het functioneel leefgebied aan te tonen van de soorten, waarvoor geen mitigerende maatregelen of voorstel mogelijk, dient soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden op basis van de vigerende onderzoeksprotocollen.

Op basis van de resultaten van het soortgericht onderzoek en de te hanteren mitigerende maatregelen volgt of voor welke overtredingen van de verbodsbepalingen een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

4.2 Advies

Geadviseerd wordt de volgende maatregelen uit te voeren tijdens de werkzaamheden, om op voorhand overtreding van enkele verbodsbepalingen (Art 3.1, lid 1, 2 en 4, Art. 3.5, lid 1 t/m 4 en Art. 3.10 lid 1a, 1b en 1c) en de Zorgplicht uit de Wnb te voorkomen.

- Bespaar bomen met verblijfplaatsen zoals holten, loszittend schors, nesten en horsten.
- Bespaar poelen.
- Bespaar waardplanten van beschermde soorten.
- Bespaar burchten.
- Verwijder vegetatie t.b.v. de werkzaamheden buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt globaal van maart t/m augustus) om vestiging van nesten te voorkomen;
- Kort houden van de vegetatie gedurende activiteiten, zodat dekking of broedgelegenheid voor broedende vogels minimaal is.
- Voer de werkzaamheden uit buiten het broedseizoen.
- Voer de werkzaamheden uit buiten de meest kwetsbare perioden, overdag en op voldoende afstand van verblijfplaatsen uit.
- Voer de werkzaamheden uit tussen zonsopkomst en zonsondergang.
- Maak voor aanvang van de werkzaamheden het projectgebied ontoegankelijk door het plaatsen van schermen en vang de dieren weg en verplaats deze in geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Maak voor aanvang van de werkzaamheden het projectgebied ontoegankelijk door het verwijderen van waardplanten na inventariseren van dieren. Bij aanwezigheid van dieren, deze verplaatsen naar geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Voer de militaire oefeningen uit buiten het broedseizoen of houdt te allen tijde minimaal 150 meter afstand van nesten.
- Voer de militaire oefeningen uit tussen zonsopkomst en zonsondergang of houdt te allen tijde minimaal 150 meter afstand van verblijfplaatsen.

Bijlage 1. Wettelijk kader Soortbescherming – Wet natuurbescherming

Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de voor dit rapport relevante delen van de wet gegeven.

Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn (artikel 1.11, lid 1). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden (artikel 1.11, lid 2). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd (artikel 1.11, lid 3).

Categorieën

De wet onderscheidt drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Soorten Vogelrichtlijn, ook wel Vogelrichtlijnsoorten genoemd (Wnb §3.1)
- Soorten Habitatrichtlijn, ook wel Habitatrichtlijnsoorten genoemd (Wnb §3.2)
- Andere soorten (Wnb §3.3)

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd (artikel 3.1 lid 1).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in (artikel 3.5 lid 1):

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn;

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in (artikel 3.5, lid 5):

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern.

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb §3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet (artikel 3.10, lid 1 onder a en c).

Verbodsbepalingen

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om (artikel 3.1):

- in het wild levende vogels te doden of te vangen (lid 1).

- opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (lid 2).
- eieren te rapen en deze onder zich te hebben (lid 3).
- opzettelijk te storen (lid 4), tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (lid 5).

Voor Habitatrichtlijnsoorten is het verboden om (artikel 3.5):

- in het wild levende dieren in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen (lid 1).
- opzettelijk te verstoren (lid 2).
- eieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen (lid 3).
- de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen (lid 4).
- planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen (lid 5).

Voor Andere soorten is het verboden om (artikel 3.10, lid 1):

- in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen (onderdeel a);
- de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen (onderdeel b).
- vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen (onderdeel c).

Hierboven is voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten aangegeven dat verstoring niet is toegestaan. Niet iedere verstoring in het kader van de wet is relevant is. Het moet gaan om verstoring die voor soorten in potentie wezenlijke gevolgen heeft. Een tijdelijke verandering van gedrag valt hier niet zonder meer over. Zie voor meer informatie het volgende tekstkader.

Juridisch kader verstoring beschermde soorten

Niet iedere toename van verstoringsbronnen leidt tot een daadwerkelijk effect dat in het kader van de wet is voorzien als verstoring. Voor een individu dat sprake is van opzettelijke verstoring als niet in de directe omgeving (tijdelijk) uitwijkmogelijkheden voor handen zijn en de functionaliteit van het leefgebied door verstoring wordt aangetast. Dit si verschillende keren bevestigd door de Raad van State. Hieronder staan twee delen van uitspraken waarin dit bevestigd is:

ECLI:NL:RVS:2009:BI3701: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 21 november 2007 in zaak nr. 200607283/1) geldt als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving, moet worden aangemerkt als een opzettelijke verontrusting in de zin van artikel 10 van de Ffw."

ECLI:NL:RVS:2020:1125: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 23 juni 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BM8836), geldt bij de uitleg van artikel 10 van de Flora- en faunawet als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving een opzettelijke verontrusting is in de zin van die bepaling. Het tijdelijk (doen) wegvluichten voor werkzaamheden naar een rustiger plek kan niet worden aangemerkt als opzettelijke verontrusting in de zin van deze bepaling. De Afdeling volgt deze interpretatie eveneens ten aanzien van het in het vierde lid van artikel 3.1, vierde lid, van de Wnb neergelegde verbod van opzettelijke storing."

Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragcode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV vastgestelde gedragcode (artikel 3.31, lid 1). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. een bestendig gebruik;
- d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van LNV kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen (artikel 3.3, lid 2-4; artikel 3.8, lid 2-5; artikel 3.10, lid 2). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van LNV en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het bevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie. De provincie Noord-Brabant heeft in de Interim Omgevingsverordening in artikel 2.52 verleend voor de volgende soorten:

- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander
- Meerkikker
- Middelste groene kikker (of bastaardkikker)
- Aardmuis
- Bosmuis
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Haas
- Huisspitsmuis
- Konijn
- Ondergrondse woelmuis
- Ree
- Rosse woelmuis
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- Vos
- Wild zwijn
- Woelrat

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden (artikel 3.3 lid 1 en 3; artikel 3.8 lid 1 en 3; artikel 3.10 lid 2). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per beschermingscategorie:

Voor Vogelrichtlijnsoorten moet voor een ontheffing worden voldaan aan de volgende voorwaarden (artikel 3.3, lid 4):

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing (onderdeel a).
- het project is nodig (onderdeel b):
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (onderdeel c).

Voor Habitatrichtlijnsoorten moet voor een ontheffing worden voldaan aan de volgende voorwaarden (artikel 3.7, lid 5):

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing (onderdeel a).
- het project is nodig (onderdeel b):
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (onderdeel c).

Voor Andere soorten geldt in aanvulling op alle voorwaarden voor Habitatrichtlijnsoorten ook dat het project nodig is voor één of meerder van de aanvullende wettelijke belangen (artikel 3.10, lid 2):

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde (onderdeel a).
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen (onderdeel b).
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (onderdeel c).
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren (onderdeel d).
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw (onderdeel e).
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer (onderdeel f).
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied (onderdeel g).
- in het algemeen belang (onderdeel h).
- bestendig gebruik (onderdeel i)

Geen andere bevredigende oplossing betekent -ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied.

Bijlage 2. Impressie projectgebied en directe omgeving



Figuur 2. Boven: Links heide met oefen zandpad en rechts sterk vergraste heide. Midden: Links bosranden op de overgang van heide naar bos en rechts naaldbossen met ondergroei. Onder: Links poel in heide en rechts poel in bos.

Colofon

QUICKSCAN SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING
HERINRICHTING COMPAGNIE OEFENTERREIN OT OIRSCHOTSE HEIDE

KLANT

Rijksvastgoedbedrijf

AUTEUR

Wouter van Overmeire

PROJECTNUMMER

30170706

ONZE REFERENTIE

Y3FPY5SY4NCN-1258487315-84:1

DATUM

11 april 2023

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

Sjuul Verhaegh
Specialist Ecologie

VRIJGEGEVEN DOOR

Hans Hollander
Senior ecoloog / Projectmanager

Over Arcadis

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1632
6201 BP Maastricht
Nederland

T +31 (0)88 4261 261